Dz.U. 1971 Nr 12 poz. 114

U S T A W A

z dnia 20 maja 1971 r.

Opracowano na podstawie t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1094

Kodeks wykroczeń

CZĘŚĆ OGÓLNA

Rozdział I

Zasady odpowiedzialności

Art. 1. § 1. Odpowiedzialności za wykroczenie podlega ten tylko, kto popełnia czyn społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5000 złotych lub nagany.

§ 2. Nie popełnia wykroczenia sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

Art. 2. § 1. Jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia wykroczenia, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

§ 2. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty orzeczeniem nie jest już zabroniony pod groźbą kary, ukaranie uważa się za niebyłe.

Art. 2a.[1)] § 1. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo na karę pozbawienia wolności stanowi wykroczenie, orzeczona kara podlegająca wykonaniu ulega zamianie na karę aresztu w wysokości równej górnej granicy ustawowego zagrożenia za taki czyn, a jeżeli ustawa nie przewiduje za ten czyn kary aresztu, na karę ograniczenia wolności, a jeżeli ustawa nie przewiduje za ten czyn kary ograniczenia wolności – na karę grzywny, przyjmując jeden dzień pozbawienia wolności za równoważny grzywnie w

---

1) Dodany przez art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 396), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2015 r.; wszedł w życie z dniem 21 marca 2015 r.

kwocie od 10 do 250 złotych i nie przekraczając górnej granicy tego rodzaju kary przewidzianej za ten czyn.

§ 2. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo na grzywnę lub karę ograniczenia wolności stanowi wykroczenie, orzeczone kary ulegają zamianie tylko wówczas, gdy kara grzywny lub ograniczenia wolności podlegająca wykonaniu przekroczyłaby górną granicę ustawowego zagrożenia przewidzianą za ten czyn. Wówczas orzeczoną karę grzywny lub ograniczenia wolności zamienia się na karę w wysokości górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianej za dany czyn. Jeżeli za dany czyn nie jest przewidziana kara ograniczenia wolności, orzeczoną karę ograniczenia wolności zamienia się na karę grzywny, przy czym miesiąc ograniczenia wolności przyjmuje się za równoważny grzywnie od 100 do 2500 złotych nieprzekraczającej górnej granicy ustawowego zagrożenia za ten czyn.

§ 3. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo stanowi wykroczenie, orzeczone środki karne, środki kompensacyjne, środki związane z poddaniem sprawcy próbie, środki zabezpieczające, o których mowa w art. 93a Kodeksu karnego, oraz przepadek podlegają wykonaniu na podstawie przepisów dotychczasowych.

§ 4. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym na karę pozbawienia wolności za przestępstwo stanowi wykroczenie i kara ta była podstawą orzeczenia kary łącznej, kara łączna traci moc. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym na karę ograniczenia wolności albo grzywny stanowi wykroczenie i kary te były podstawą orzeczenia kary łącznej, kara łączna traci moc tylko w razie wydania postanowienia w wypadku, o którym mowa w § 2. W razie potrzeby sąd wydaje wyrok łączny.

§ 5. Przepisów § 1–4 nie stosuje się, jeżeli ich zastosowanie powoduje skutki prawne mniej korzystne dla sprawcy niż stosowanie ustawy obowiązującej poprzednio.

Art. 3. § 1. Na zasadach określonych w niniejszej ustawie odpowiada ten, kto popełnił wykroczenie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym.

§ 2. Odpowiedzialność za wykroczenie popełnione za granicą zachodzi tylko wtedy, gdy przepis szczególny taką odpowiedzialność przewiduje.

Art. 4. § 1. Wykroczenie uważa się za popełnione w czasie, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany.

§ 2. Wykroczenie uważa się za popełnione na miejscu, gdzie sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany, albo gdzie skutek nastąpił lub miał nastąpić.

Art. 5. Wykroczenie można popełnić zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie, chyba że ustawa przewiduje odpowiedzialność tylko za wykroczenie umyślne.

Art. 6. § 1. Wykroczenie umyślne zachodzi wtedy, gdy sprawca ma zamiar popełnienia czynu zabronionego, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia na to się godzi.

§ 2. Wykroczenie nieumyślne zachodzi, jeżeli sprawca nie mając zamiaru jego popełnienia, popełnia je jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć.

Art. 7. § 1. Nieświadomość tego, że czyn jest zagrożony karą, nie wyłącza odpowiedzialności, chyba że nieświadomość była usprawiedliwiona.

§ 2. Nie popełnia wykroczenia umyślnego, kto pozostaje w błędzie co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego.

Art. 8. Na zasadach określonych w niniejszej ustawie odpowiada ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu lat 17.

Art. 9. § 1. Jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy, stosuje się przepis przewidujący najsurowszą karę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych na podstawie innych naruszonych przepisów.

§ 2. Jeżeli jednocześnie orzeka się o ukaraniu za dwa lub więcej wykroczeń, wymierza się łącznie karę w granicach zagrożenia określonych w przepisie przewidującym najsurowszą karę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych na podstawie innych naruszonych przepisów.

Art. 10. § 1. Jeżeli czyn będący wykroczeniem wyczerpuje zarazem znamiona przestępstwa, orzeka się za przestępstwo i za wykroczenie, z tym że jeżeli orzeczono za przestępstwo i za wykroczenie karę lub środek karny tego samego rodzaju,

wykonuje się surowszą karę lub środek karny. W razie uprzedniego wykonania łagodniejszej kary lub środka karnego zalicza się je na poczet surowszych.

§ 2. Przy zaliczaniu kar przyjmuje się jeden dzień aresztu za równoważny jednemu dniowi pozbawienia wolności, dwóm dniom ograniczenia wolności oraz grzywnie w kwocie od 20 do 150 złotych.

§ 3. Karę aresztu orzeczoną za wykroczenie uważa się za karę tego samego rodzaju co kara pozbawienia wolności orzeczona za przestępstwo.

§ 4. Zaliczeniu, o którym mowa w § 1, nie podlegają środki karne w postaci:

1) nawiązki, jeżeli za wykroczenie i za przestępstwo orzeczono je na rzecz różnych podmiotów;
2) obowiązku naprawienia szkody, jeżeli za wykroczenie i za przestępstwo orzeczono je w związku z różnym rodzajem szkód.

Art. 11. § 1. Odpowiada za usiłowanie, kto w zamiarze popełnienia czynu zabronionego swoim zachowaniem bezpośrednio zmierza do jego dokonania, które jednak nie następuje.

§ 2. Odpowiedzialność za usiłowanie zachodzi, gdy ustawa tak stanowi.

§ 3. Karę za usiłowanie wymierza się w granicach zagrożenia przewidzianego dla danego wykroczenia.

§ 4. Nie podlega karze za usiłowanie, kto dobrowolnie odstąpił od czynu lub zapobiegł skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego.

Art. 12. Odpowiada za podżeganie, kto chcąc, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, nakłania ją do tego.

Art. 13. Odpowiada za pomocnictwo, kto w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie, w szczególności dostarczając narzędzie, środek przewozu, udzielając rady lub informacji; odpowiada za pomocnictwo także ten, kto wbrew prawnemu, szczególnemu obowiązkowi niedopuszczenia do popełnienia czynu zabronionego swoim zaniechaniem ułatwia innej osobie jego popełnienie.

Art. 14. § 1. Odpowiedzialność za podżeganie i pomocnictwo zachodzi wtedy, gdy ustawa tak stanowi i tylko w razie dokonania przez sprawcę czynu zabronionego.

§ 2. Każdy ze współdziałających w popełnieniu czynu zabronionego odpowiada w granicach swojej umyślności lub nieumyślności, niezależnie od odpowiedzialności pozostałych współdziałających.

§ 3. Karę za podżeganie lub za pomocnictwo wymierza się w granicach zagrożenia przewidzianego dla danego wykroczenia.

Art. 15. Nie popełnia wykroczenia, kto w obronie koniecznej odpiera bezpośredni bezprawny zamach na jakiekolwiek dobro chronione prawem.

Art. 16. § 1. Nie popełnia wykroczenia, kto działa w celu uchylenia bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego dobru chronionemu prawem, jeżeli niebezpieczeństwa nie można inaczej uniknąć, a dobro poświęcone nie przedstawia wartości oczywiście większej niż dobro ratowane.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, gdy sprawca poświęca dobro, które ma szczególny obowiązek chronić nawet z narażeniem się na niebezpieczeństwa osobiste.

Art. 17. § 1. Nie popełnia wykroczenia, kto, z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem.

§ 2. Jeżeli w czasie popełnienia wykroczenia zdolność rozpoznawania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, można odstąpić od wymierzenia kary lub środka karnego.

§ 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się, gdy sprawca wykroczenia wprawił się w stan nietrzeźwości lub odurzenia powodujący wyłączenie lub ograniczenie poczytalności, które przewidywał albo mógł przewidzieć.

Rozdział II

Kary, środki karne i zasady ich wymiaru

Art. 18. Karami są:

1) areszt;
2) ograniczenie wolności;
3) grzywna;
4) nagana.

Art. 19. Kara aresztu trwa najkrócej 5, najdłużej 30 dni; wymierza się ją w dniach.

Art. 20. § 1. Kara ograniczenia wolności trwa 1 miesiąc.

§ 2. W czasie odbywania kary ograniczenia wolności ukarany:

1) nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu;
2) jest obowiązany do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne;
3) ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary.

Art. 21. § 1. Obowiązek określony w art. 20 § 2 pkt 2 polega na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w odpowiednim zakładzie pracy, placówce służby zdrowia, opieki społecznej, organizacji lub instytucji niosącej pomoc charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej w wymiarze od 20 do 40 godzin.

§ 2. W stosunku do osoby zatrudnionej organ orzekający, zamiast obowiązku określonego w § 1, może orzec potrącenie od 10 do 25% wynagrodzenia za pracę na rzecz Skarbu Państwa albo na cel społeczny wskazany przez organ orzekający; w okresie odbywania kary ukarany nie może rozwiązać bez zgody sądu stosunku pracy.

§ 3. (uchylony)

Art. 22. Wymierzając karę ograniczenia wolności, organ orzekający może zobowiązać ukaranego do:

1) naprawienia w całości albo w części szkody wyrządzonej wykroczeniem;
2) przeproszenia pokrzywdzonego.

Art. 23. § 1. Jeżeli ukarany uchyla się od odbywania kary ograniczenia wolności lub wykonania nałożonych na niego obowiązków, a także w przypadku gdy ukarany wykonał część kary ograniczenia wolności, sąd zarządza wykonanie zastępczej kary aresztu w wymiarze odpowiadającym karze ograniczenia wolności pozostałej do wykonania, przyjmując, że jeden dzień zastępczej kary aresztu jest równoważny dwóm dniom kary ograniczenia wolności.

§ 2. Na postanowienie w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary aresztu przysługuje zażalenie.

Art. 24. § 1. Grzywnę wymierza się w wysokości od 20 do 5000 złotych, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2. Jeżeli za wykroczenie popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wymierzono karę aresztu, orzeka się obok tej kary również grzywnę, chyba że orzeczenie grzywny nie byłoby celowe.

§ 3. Wymierzając grzywnę, bierze się pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste i rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe.

Art. 25. § 1. Jeżeli egzekucja grzywny okazała się bezskuteczna lub z okoliczności sprawy wynika, że byłaby ona bezskuteczna, sąd może zamienić grzywnę na pracę społecznie użyteczną, określając czas jej trwania. Praca społecznie użyteczna trwa najkrócej tydzień, najdłużej 2 miesiące. Przepisy art. 20 § 2 i art. 21 § 1 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Jeżeli egzekucja grzywny okazała się bezskuteczna lub z okoliczności sprawy wynika, że byłaby ona bezskuteczna, sąd zarządza wykonanie zastępczej kary aresztu, gdy:

1) ukarany oświadczy, że nie wyraża zgody na podjęcie pracy społecznie użytecznej zamienionej na podstawie § 1 albo uchyla się od jej wykonania, lub
2) zamiana grzywny na pracę społecznie użyteczną jest niemożliwa lub niecelowa.

§ 3. Zarządzając wykonanie zastępczej kary aresztu sąd przyjmuje, że jeden dzień zastępczej kary aresztu jest równoważny grzywnie od 20 do 150 złotych; kara zastępcza nie może przekroczyć 30 dni aresztu.

§ 4. Na postanowienie w przedmiocie kar zastępczych, o których mowa w § 1 i 2, przysługuje zażalenie.

Art. 26. Nie można wymierzyć kary aresztu lub zastępczej kary aresztu, jeżeli warunki osobiste sprawcy uniemożliwiają odbycie tej kary.

Art. 27. § 1. Od zastępczej kary aresztu sprawca może być uwolniony w każdym czasie przez wpłacenie kwoty pieniężnej przypadającej jeszcze do uiszczenia.

§ 2. Jeżeli grzywna została uiszczona w części, karę zastępczą zmniejsza się w sposób odpowiadający stosunkowi kwoty zapłaconej w wysokości grzywny.

Art. 28. § 1. Środkami karnymi są:

1) zakaz prowadzenia pojazdów;
2) przepadek przedmiotów;
3) nawiązka;

4) obowiązek naprawienia szkody;
5) podanie orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości w szczególny sposób;
6) inne środki karne określone przez ustawę.

§ 2. Środki karne można orzec, jeżeli są one przewidziane w przepisie szczególnym, a orzeka się je, jeżeli przepis szczególny tak stanowi.

§ 3. Przepadek przedmiotów można orzec, choćby zachodziła okoliczność wyłączająca ukaranie sprawcy.

§ 4. Obowiązek naprawienia szkody orzeka się w sposób określony w przepisie szczególnym.

Art. 29. § 1. Zakaz prowadzenia pojazdów wymierza się w miesiącach lub latach, na okres od 6 miesięcy do 3 lat.

§ 2. Orzekając zakaz prowadzenia pojazdów określa się rodzaj pojazdu, którego zakaz dotyczy.

§ 3. Zakaz, o którym mowa w § 1, obowiązuje od uprawomocnienia się orzeczenia. Orzekając zakaz nakłada się obowiązek zwrotu dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdu, jeżeli dokument ten nie został zatrzymany. Do chwili wykonania tego obowiązku okres, na który orzeczono zakaz, nie biegnie.

§ 4. Na poczet zakazu prowadzenia pojazdów zalicza się okres zatrzymania prawa jazdy lub innego dokumentu uprawniającego do prowadzenia pojazdu.

Art. 30. § 1. Przepadek przedmiotów obejmuje narzędzia lub inne przedmioty, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia wykroczenia, a jeżeli przepis szczególny tak stanowi – także przedmioty pochodzące bezpośrednio lub pośrednio z wykroczenia.

§ 2. Przepadek przedmiotów niebędących własnością sprawcy wykroczenia można orzec tylko wtedy, gdy przepis szczególny tak stanowi.

§ 3. Przepadek przedmiotów następuje z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia.

§ 4. Przedmioty objęte przepadkiem przechodzą na własność Skarbu Państwa, chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 5. Przepadku nie orzeka się, jeżeli byłoby to niewspółmierne do wagi popełnionego wykroczenia, chyba że chodzi o przedmiot pochodzący bezpośrednio z wykroczenia.

Art. 31. § 1. Podanie orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości w szczególny sposób orzeka się wtedy, gdy może to mieć znaczenie wychowawcze.

§ 2. Kara określona w § 1 polega na ogłoszeniu orzeczenia w zakładzie pracy, w uczelni, w miejscu zamieszkania ukaranego, w innym właściwym miejscu lub w inny stosowny sposób. Ogłoszenie może nastąpić na koszt ukaranego.

Art. 32. Nawiązkę orzeka się na rzecz pokrzywdzonego w wypadkach przewidzianych w przepisach szczególnych.

Art. 33. § 1. Organ orzekający wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę za dane wykroczenie, oceniając stopień społecznej szkodliwości czynu i biorąc pod uwagę cele kary w zakresie społecznego oddziaływania oraz cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma ona osiągnąć w stosunku do ukaranego.

§ 2. Wymierzając karę, organ orzekający bierze pod uwagę w szczególności rodzaj i rozmiar szkody wyrządzonej wykroczeniem, stopień winy, pobudki, sposób działania, stosunek do pokrzywdzonego, jak również właściwości, warunki osobiste i majątkowe sprawcy, jego stosunki rodzinne, sposób życia przed popełnieniem i zachowanie się po popełnieniu wykroczenia.

§ 3. Jako okoliczności łagodzące uwzględnia się w szczególności:

1) działanie sprawcy wykroczenia pod wpływem ciężkich warunków rodzinnych lub osobistych;
2) działanie sprawcy wykroczenia pod wpływem silnego wzburzenia wywołanego krzywdzącym stosunkiem do niego lub do innych osób;
3) działanie z pobudek zasługujących na uwzględnienie;
4) prowadzenie przez sprawcę nienagannego życia przed popełnieniem wykroczenia i wyróżnianie się spełnianiem obowiązków, zwłaszcza w zakresie pracy;
5) przyczynienie się lub staranie się sprawcy o przyczynienie się do usunięcia szkodliwych następstw swego czynu.

§ 4. Jako okoliczności obciążające uwzględnia się w szczególności:

1) (uchylony)
2) działanie sprawcy w celu osiągnięcia bezprawnej korzyści majątkowej;
3) działanie w sposób zasługujący na szczególne potępienie;

4) (uchylony)
5) uprzednie ukaranie sprawcy za podobne przestępstwo lub wykroczenie;
6) chuligański charakter wykroczenia;
7) działanie pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka;
8) popełnienie wykroczenia na szkodę osoby bezradnej lub osoby, której sprawca powinien okazać szczególne względy;
9) popełnienie wykroczenia we współdziałaniu z małoletnim.

§ 5. Przepisy § 1–4 stosuje się odpowiednio do środków karnych.

Art. 34. Okoliczności wpływające na wymiar kary i środka karnego uwzględnia się tylko co do osoby, której dotyczą.

Art. 35. Jeżeli ustawa daje możność wyboru między aresztem a inną karą, areszt można orzec tylko wtedy, gdy czyn popełniono umyślnie, a zarazem za orzeczeniem kary aresztu przemawia waga czynu lub okoliczności sprawy świadczą o demoralizacji sprawcy albo sposób jego działania zasługuje na szczególne potępienie.

Art. 36. § 1. Naganę można orzec wtedy, gdy ze względu na charakter i okoliczności czynu lub właściwości i warunki osobiste sprawcy należy przypuszczać, że zastosowanie tej kary jest wystarczające do wdrożenia go do poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego.

§ 2. Nie można orzec nagany za wykroczenie o charakterze chuligańskim.

Art. 37. Jeżeli wykroczeniem o charakterze chuligańskim została wyrządzona szkoda, można orzec nawiązkę do wysokości 1000 złotych na rzecz pokrzywdzonego albo na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża lub na inny cel społeczny wskazany przez organ orzekający.

Art. 37a. (uchylony)

Art. 38. Ukaranemu co najmniej dwukrotnie za podobne wykroczenia umyślne, który w ciągu dwóch lat od ostatniego ukarania popełnia ponownie podobne wykroczenie umyślne, można wymierzyć karę aresztu, choćby było zagrożone karą łagodniejszą.

Art. 39. § 1. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie można – biorąc pod uwagę charakter i okoliczności czynu lub właściwości i warunki osobiste sprawcy – zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary albo odstąpić od wymierzenia kary lub środka karnego.

§ 2. Nadzwyczajne złagodzenie polega na wymierzeniu kary poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia albo kary łagodniejszego rodzaju.

§ 3. (uchylony)

§ 4. W razie odstąpienia od wymierzenia kary można zastosować do sprawcy środek oddziaływania społecznego, mający na celu przywrócenie naruszonego porządku prawnego lub naprawienie wyrządzonej krzywdy, polegający zwłaszcza na przeproszeniu pokrzywdzonego, uroczystym zapewnieniu niepopełniania więcej takiego czynu albo zobowiązania sprawcy do przywrócenia stanu poprzedniego.

Rozdział III

Zastosowanie środków oddziaływania wychowawczego

Art. 40. (uchylony)

Art. 41. W stosunku do sprawcy czynu można poprzestać na zastosowaniu pouczenia, zwróceniu uwagi, ostrzeżeniu lub na zastosowaniu innych środków oddziaływania wychowawczego.

Rozdział IV

Warunkowe zawieszenie wykonania kary aresztu

Art. 42. § 1. Wykonanie kary aresztu można warunkowo zawiesić, jeżeli ze względu na okoliczności popełnienia wykroczenia, właściwości i warunki osobiste sprawcy oraz jego zachowanie się po popełnieniu wykroczenia należy przypuszczać, że pomimo niewykonania kary nie popełni on nowego podobnego przestępstwa lub wykroczenia.

§ 2. Warunkowe zawieszenie wykonania kary następuje na okres próby, który nie może być krótszy niż 6 miesięcy i nie może przekroczyć roku. Okres próby biegnie od uprawomocnienia się orzeczenia.

§ 3. Jeżeli wykroczeniem została wyrządzona szkoda w mieniu, warunkowe zawieszenie wykonania kary może być orzeczone tylko wtedy, gdy szkoda została w całości naprawiona.

Art. 43. Warunkowego zawieszenia wykonania kary nie stosuje się do sprawcy, który:

1) w ciągu 2 lat przed popełnieniem wykroczenia był już karany za podobne przestępstwo lub wykroczenie albo
2) popełnił wykroczenie o charakterze chuligańskim

– chyba że ze względu na wyjątkowe okoliczności organ orzekający uzna zawieszenie wykonania kary za celowe.

Art. 44. § 1. Sąd, który orzekł karę aresztu zarządza wykonanie kary, jeżeli ukarany w okresie próby popełnił podobne do poprzedniego przestępstwo lub wykroczenie.

§ 2. Sąd, który orzekł karę aresztu może zarządzić wykonanie kary, jeżeli ukarany w okresie próby popełnił inne przestępstwo lub wykroczenie niż wymienione w § 1.

§ 3. Jeżeli w okresie próby i w ciągu dalszych 2 miesięcy nie zarządzono wykonania kary, ukaranie uważa się za niebyłe.

§ 4. Na postanowienie w przedmiocie zarządzenia wykonania kary aresztu przysługuje zażalenie.

Rozdział V

Przedawnienie orzekania, wykonania kary oraz zatarcie ukarania

Art. 45. § 1. Karalność wykroczenia ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok; jeżeli w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność wykroczenia ustaje z upływem 2 lat od popełnienia czynu.

§ 2. W razie uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia, przedawnienie biegnie od daty uchylenia rozstrzygnięcia.

§ 2a.[2)] W wypadku wszczęcia postępowania mediacyjnego czasu jego trwania nie wlicza się do okresu przedawnienia.

§ 3. Orzeczona kara lub środek karny nie podlega wykonaniu, jeżeli od daty uprawomocnienia się rozstrzygnięcia upłynęły 3 lata.

[2)] Dodany przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2015 r.; wszedł w życie z dniem 9 listopada 2013 r.

Art. 46. § 1. Ukaranie uważa się za niebyłe po upływie 2 lat od wykonania, darowania lub przedawnienia wykonania kary.

§ 2. Jeżeli ukarany przed upływem okresu przewidzianego w § 1 popełnił nowe wykroczenie, za które wymierzono mu karę aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny, ukaranie za oba wykroczenia uważa się za niebyłe po upływie 2 lat od wykonania, darowania albo od przedawnienia wykonania kary za nowe wykroczenie.

§ 3. Jeżeli orzeczono środek karny, uznanie ukarania za niebyłe nie może nastąpić przed jego wykonaniem, darowaniem albo przedawnieniem wykonania.

Rozdział VI

Wyjaśnienie wyrażeń ustawowych

Art. 47. § 1. Czynem zabronionym jest zachowanie o znamionach określonych w ustawie karnej.

§ 2. Przestępstwami i wykroczeniami podobnymi są przestępstwa i wykroczenia należące do tego samego rodzaju; przestępstwa i wykroczenia z zastosowaniem przemocy lub groźby jej użycia albo przestępstwa i wykroczenia popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej uważa się za przestępstwa i wykroczenia podobne.

§ 3. Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

§ 4. Instytucją państwową, samorządową lub społeczną jest również przedsiębiorstwo, w którym Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego jest udziałowcem, spółdzielnia, związek zawodowy, inna organizacja społeczna lub jednostka wojskowa.

§ 5. Charakter chuligański mają wykroczenia polegające na umyślnym godzeniu w porządek lub spokój publiczny albo umyślnym niszczeniu lub uszkadzaniu mienia, jeżeli sprawca działał publicznie oraz w rozumieniu powszechnym bez powodu lub z oczywiście błahego powodu, okazując przez to rażące lekceważenie podstawowych zasad porządku prawnego.

§ 6. Przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu bierze się pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę

obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.

§ 7. Rzeczą ruchomą lub przedmiotem jest także polski albo obcy pieniądz lub inny środek płatniczy oraz dokument uprawniający do otrzymania sumy pieniężnej albo zawierający obowiązek wypłaty kapitału, odsetek, udziału w zyskach albo stwierdzenie uczestnictwa w spółce.

§ 8. Dokumentem jest każdy przedmiot lub inny zapisany nośnik informacji, z którym jest związane określone prawo, albo który ze względu na zawartą w nim treść stanowi dowód prawa, stosunku prawnego lub okoliczności mającej znaczenie prawne.

§ 9.[3)] Minimalnym wynagrodzeniem jest wynagrodzenie za pracę ustalane na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314).

Rozdział VII

Stosunek do ustaw szczególnych

Art. 48. Przepisy części ogólnej Kodeksu wykroczeń stosuje się do wykroczeń przewidzianych w innych ustawach, jeżeli ustawy te nie zawierają przepisów odmiennych.

CZĘŚĆ SZCZEGÓLNA

Rozdział VIII

Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu

Art. 49. § 1. Kto w miejscu publicznym demonstracyjnie okazuje lekceważenie Narodowi Polskiemu, Rzeczypospolitej Polskiej lub jej konstytucyjnym organom,

podlega karze aresztu albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto narusza przepisy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 49a. § 1. Kto wbrew przepisom przekracza granicę Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze grzywny.

[3)] Dodany przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 9 listopada 2013 r.

§ 2. Usiłowanie i pomocnictwo są karalne.

Art. 50. Kto nie opuszcza zbiegowiska publicznego pomimo wezwania właściwego organu,

podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 50a. § 1. Kto w miejscu publicznym posiada nóż, maczetę lub inny podobnie niebezpieczny przedmiot, a okoliczności jego posiadania wskazują na zamiar użycia go w celu popełnienia przestępstwa,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 3000 zł.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 orzeka się przepadek przedmiotów stanowiących przedmiot wykroczenia, choćby nie stanowiły własności sprawcy.

Art. 51. § 1. Kto krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem zakłóca spokój, porządek publiczny, spoczynek nocny albo wywołuje zgorszenie w miejscu publicznym,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 ma charakter chuligański lub sprawca dopuszcza się go, będąc pod wpływem alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 3. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.

Art. 52. § 1. Kto:

1) przeszkadza lub usiłuje przeszkodzić w organizowaniu lub w przebiegu niezakazanego zgromadzenia,
2) zwołuje zgromadzenie bez wymaganego zawiadomienia albo przewodniczy takiemu zgromadzeniu lub zgromadzeniu zakazanemu,
3) przewodniczy zgromadzeniu po rozwiązaniu go przez przewodniczącego lub przedstawiciela organu gminy,
4) bezprawnie zajmuje lub wzbrania się opuścić miejsce, którym inna osoba lub organizacja prawnie rozporządza jako zwołujący lub przewodniczący zgromadzenia,

5) bierze udział w zgromadzeniu posiadając przy sobie broń, materiały wybuchowe lub inne niebezpieczne narzędzia

– podlega karze aresztu do 14 dni, karze ograniczenia wolności albo karze grzywny.

§ 2. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.

Art. 52a. Kto:

1) publicznie nawołuje do popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego,
2) publicznie nawołuje do przeciwdziałania przemocą aktowi stanowiącemu źródło powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej,
3) publicznie pochwala popełnienie przestępstwa,

jeżeli zasięg czynu albo jego skutki nie były znaczne

– podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 52b. Kto zużywa olej opałowy do celów napędowych, podlega karze grzywny do 500 zł.

Art. 53. (uchylony)

Art. 54. Kto wykracza przeciwko wydanym z upoważnienia ustawy przepisom porządkowym o zachowaniu się w miejscach publicznych,

podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

Art. 55. Kto kąpie się w miejscu, w którym jest to zabronione,

podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.

Art. 56.[4] § 1. Kto bez wymaganego zgłoszenia zbiórki publicznej lub niezgodnie ze zgłoszeniem zbiórki publicznej organizuje lub przeprowadza publiczną zbiórkę ofiar,

podlega karze grzywny.

§ 2. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 3. Można orzec przepadek przedmiotów uzyskanych ze zbiórki publicznej przeprowadzonej niezgodnie ze zgłoszeniem, orzeka się zaś ich przepadek, gdy zbiórkę publiczną przeprowadzono bez zgłoszenia.

§ 4. Można orzec przepadek przedmiotów uzyskanych z czynu określonego w § 1 także wtedy, gdy zostały one przekazane przez sprawcę innej osobie lub instytucji,

---

[4] W brzmieniu ustalonym przez art. 23 ustawy z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych (Dz. U. poz. 498), która weszła w życie z dniem 18 lipca 2014 r.

jak i przepadek pieniędzy uzyskanych za zebrane ofiary w naturze i rzeczy nabytych za uzyskane ze zbiórki publicznej pieniądze.

§ 5. Przedmioty, co do których orzeczono przepadek, należy przekazać instytucji pomocy społecznej lub instytucji kultury.

Art. 57. § 1. Kto organizuje lub przeprowadza publiczną zbiórkę ofiar na uiszczenie grzywny orzeczonej za przestępstwo, w tym i przestępstwo skarbowe, wykroczenie lub wykroczenie skarbowe albo nie będąc osobą najbliższą dla skazanego lub ukaranego uiszcza za niego grzywnę lub ofiarowuje mu albo osobie dla niego najbliższej pieniądze na ten cel,

podlega karze aresztu albo grzywny.

§ 2. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 3. Zebrane ofiary lub pieniądze uzyskane za zebrane ofiary w naturze a także pieniądze wpłacone na poczet grzywny lub ofiarowane na ten cel podlegają przepadkowi.

§ 4. Przedmioty, co do których orzeczono przepadek, należy przekazać instytucji pomocy społecznej lub instytucji kulturalno-oświatowej.

Art. 58. § 1. Kto, mając środki egzystencji lub będąc zdolny do pracy, żebrze w miejscu publicznym,

podlega karze ograniczenia wolności, grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

§ 2. Kto żebrze w miejscu publicznym w sposób natarczywy lub oszukańczy,

podlega karze aresztu albo ograniczenia wolności.

Art. 59. (uchylony)

Art. 60. (uchylony)

Art. 60[1]. § 1. Kto wykonuje działalność gospodarczą bez wymaganego zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej, wpisu do rejestru działalności regulowanej lub bez wymaganej koncesji albo zezwolenia, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto nie dopełnia obowiązku zgłaszania do ewidencji działalności gospodarczej zmian danych objętych wpisem.

§ 3. Kto będąc przedsiębiorcą wprowadza do obrotu towar bez wymaganych oznaczeń, podlega karze grzywny.

§ 4. Kto:

1)[5] wykonuje odpłatnie zadania przewodnika górskiego bez uprawnień wymaganych dla określonego obszaru górskiego,

1a)[6] prowadzi szkolenie dla kandydatów na przewodników górskich bez wymaganego wpisu do rejestru organizatorów szkoleń,

2) świadcząc usługi hotelarskie używa nazw rodzajowych lub określenia kategorii obiektów hotelarskich bez decyzji lub niezgodnie z decyzją,

2a) świadcząc usługi hotelarskie, używa oznaczeń, które mogą wprowadzić klientów w błąd co do rodzaju lub kategorii obiektu hotelarskiego,

3) wbrew obowiązkowi świadczy usługi hotelarskie w obiekcie niezgłoszonym do ewidencji,

4) świadczy usługi hotelarskie wbrew decyzji nakazującej wstrzymanie ich świadczenia,

5) nie zawiadamia organu prowadzącego rejestr działalności regulowanej organizatorów turystyki i pośredników turystycznych o zawieszeniu wykonywania działalności organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego w terminie 7 dni od dnia tego zawieszenia

– podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 5. (uchylony)

§ 6. (uchylony)

§ 7. (uchylony)

Art. 60^2. (uchylony)

Art. 60^3. § 1. Kto prowadzi sprzedaż na terenie należącym do gminy lub będącym w jej zarządzie poza miejscem do tego wyznaczonym przez właściwe organy gminy,

podlega karze grzywny.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia, określonego w § 1, można orzec przepadek towarów przeznaczonych do sprzedaży, choćby nie stanowiły własności sprawcy.

---

[5] W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (Dz. U. poz. 829), która weszła w życie z dniem 23 sierpnia 2013 r.; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2014 r.

[6] Dodany przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 5; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2014 r.

Art. 61. § 1. Kto przywłaszcza sobie stanowisko, tytuł lub stopień albo publicznie używa lub nosi odznaczenie, odznakę, strój lub mundur, do których nie ma prawa,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

§ 2. Kto ustanawia, wytwarza, rozpowszechnia publicznie, używa lub nosi: godło, chorągiew albo inną odznakę lub mundur, co do których został wydany zakaz, albo odznakę lub mundur organizacji prawnie nieistniejącej, albo odznakę lub mundur, na których ustanowienie lub noszenie nie uzyskano wymaganego zezwolenia,

podlega karze aresztu albo grzywny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 można orzec, a w razie popełnienia wykroczenia określonego w § 2 orzeka się przepadek wymienionych w tych przepisach przedmiotów, jak również innych przedmiotów służących do popełnienia wykroczenia, takich jak pieczęcie, stemple, papier firmowy lub bilety wizytowe, choćby nie stanowiły własności sprawcy.

Art. 62. (uchylony)

Art. 63. § 1. Kto bez złożenia pisemnego wniosku o dokonanie wpisu do rejestru przedsiębiorców telekomunikacyjnych wykonuje działalność telekomunikacyjną,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny.

§ 2. (uchylony)

§ 3. Kto wprowadza do obrotu urządzenia radiowe i telekomunikacyjne urządzenia końcowe podlegające obowiązkowej ocenie zgodności z zasadniczymi wymaganiami, nieposiadające wymaganego znaku zgodności,

podlega karze grzywny.

§ 4. (uchylony)

Art. 63a. § 1. Kto umieszcza w miejscu publicznym do tego nieprzeznaczonym ogłoszenie, plakat, afisz, apel, ulotkę, napis lub rysunek albo wystawia je na widok publiczny w innym miejscu bez zgody zarządzającego tym miejscem,

podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 1a.[7] Podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 2.[8] W razie popełnienia wykroczenia można orzec przepadek przedmiotów stanowiących przedmiot wykroczenia oraz nawiązkę w wysokości do 1500 złotych lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

§ 2.[9] W razie popełnienia wykroczenia można orzec przepadek przedmiotów służących lub przeznaczonych do popełnienia wykroczenia, choćby nie stanowiły własności sprawcy, oraz nawiązkę w wysokości do 1500 złotych lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 63b.[10] § 1. Kto umieszcza reklamę, o której mowa w art. 4 pkt 23 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 460, 774 i 870) z naruszeniem warunków jej sytuowania określonych w art. 42a tej ustawy, o gabarytach większych niż dopuszczalne lub wykonane z wyrobów innych niż dopuszczalne,

podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia można orzec przepadek przedmiotów służących lub przeznaczonych do popełnienia wykroczenia, choćby nie stanowiły własności sprawcy, lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 64. § 1. Kto, będąc właścicielem, administratorem, dozorcą lub użytkownikiem nieruchomości, nie dopełnia obowiązku umieszczenia w odpowiednim miejscu albo utrzymania w należytym stanie tabliczki z numerem porządkowym nieruchomości, nazwą ulicy lub placu albo miejscowości,

podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto nie dopełnia obowiązku oświetlenia tabliczki z numerem porządkowym nieruchomości.

---

[7] Dodany przez art. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. poz. 774), która wejdzie w życie z dniem 11 września 2015 r.

[8] W tym brzmieniu obowiązuje do wejścia w życie zmiany, o której mowa w odnośniku 9.

[9] W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 1 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 7.

[10] Dodany przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 7.

Rozdział IX

Wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym

Art. 65. § 1. Kto umyślnie wprowadza w błąd organ państwowy lub instytucję upoważnioną z mocy ustawy do legitymowania:

1) co do tożsamości własnej lub innej osoby,

2) co do swego obywatelstwa, zawodu, miejsca zatrudnienia lub zamieszkania,

podlega karze grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wbrew obowiązkowi nie udziela właściwemu organowi państwowemu lub instytucji, upoważnionej z mocy ustawy do legitymowania, wiadomości lub dokumentów co do okoliczności wymienionych w § 1.

Art. 66. § 1. Kto, chcąc wywołać niepotrzebną czynność, fałszywą informacją lub w inny sposób wprowadza w błąd instytucję użyteczności publicznej albo organ ochrony bezpieczeństwa, porządku publicznego lub zdrowia,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny do 1500 zł.

§ 2. Jeżeli wykroczenie spowodowało niepotrzebną czynność, można orzec nawiązkę do wysokości 1000 złotych.

Art. 66a.[11)] Osoba, wobec której wykonuje się karę, środek karny lub środek zabezpieczający, w systemie dozoru elektronicznego, albo osoba chroniona, która umyślnie dopuszcza do zniszczenia, uszkodzenia, uczynienia niezdatnym do użytku nadajnika, rejestratora stacjonarnego lub przenośnego stanowiących środki techniczne służące do wykonywania dozoru elektronicznego, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 67. § 1. Kto umyślnie uszkadza lub usuwa ogłoszenie wystawione publicznie przez instytucję państwową, samorządową albo organizację społeczną lub też w inny sposób umyślnie uniemożliwia zaznajomienie się z takim ogłoszeniem,

podlega karze aresztu albo grzywny.

[11)] Dodany przez art. 3 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

§ 2. Kto umyślnie uszkadza lub usuwa ogłoszenie, afisz lub plakat wystawiony publicznie przez instytucję artystyczną, rozrywkową lub sportową albo w inny sposób umyślnie uniemożliwia zaznajomienie się z takim ogłoszeniem, afiszem lub plakatem,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

Art. 68. § 1. Kto bez właściwego zamówienia wyrabia pieczęć, godło lub znak instytucji państwowej, samorządowej albo organizacji społecznej lub też taką pieczęć, godło lub znak wydaje osobie nieupoważnionej do odbioru,

podlega karze grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto bezprawnie posiada, zamawia lub nabywa taką pieczęć.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 lub 2 pieczęć, godło lub znak podlegają przepadkowi.

Art. 69. Kto umyślnie niszczy, uszkadza, usuwa lub w inny sposób czyni bezskutecznymi znaki umieszczone przez organ państwowy w celu stwierdzenia tożsamości przedmiotu, zamknięcia go lub poddania rozporządzeniu władzy,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

Rozdział X

Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia

Art. 70. § 1. Kto, będąc niezdolny do czynności, której nieumiejętne wykonanie może wywołać niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia człowieka, taką czynność przedsiębierze albo kto porucza ją osobie do jej wykonania niezdolnej lub wbrew obowiązkowi nadzoru dopuszcza do wykonania takiej czynności przez osobę niezdolną,

podlega karze aresztu albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wbrew obowiązkowi zachowania trzeźwości znajduje się w stanie po użyciu alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka i podejmuje w tym stanie czynności zawodowe lub służbowe.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 lub 2, można orzec podanie orzeczenia do publicznej wiadomości w szczególny sposób.

Art. 71. Kto przez wadliwe wykonanie urządzeń lub uczynienie ich niezdatnymi do funkcjonowania zgodnie z przeznaczeniem albo przez niewłaściwe ich użytkowanie lub samowolne uruchomienie wywołuje stan niebezpieczny dla życia lub zdrowia człowieka,

podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 72. Kto wbrew swemu obowiązkowi nie dokonuje odpowiedniego zabezpieczenia miejsca niebezpiecznego dla życia lub zdrowia człowieka,

podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 73. Kto wbrew swemu obowiązkowi nie zawiadamia odpowiedniego organu lub osoby o wiadomym mu niebezpieczeństwie grożącym życiu lub zdrowiu człowieka albo mieniu w znacznych rozmiarach,

podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 74. § 1. Kto niszczy, uszkadza, usuwa lub czyni nieczytelnymi znaki lub napisy ostrzegające o grożącym niebezpieczeństwie dla życia lub zdrowia człowieka albo ogrodzenie lub inne urządzenie zapobiegające takiemu niebezpieczeństwu,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości zniszczonego lub uszkodzonego przedmiotu albo obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego, a także orzec podanie orzeczenia o ukaraniu do publicznej wiadomości w szczególny sposób.

Art. 75. § 1. Kto bez zachowania należytej ostrożności wystawia lub wywiesza ciężkie przedmioty albo nimi rzuca, wylewa płyny, wyrzuca nieczystości albo doprowadza do wypadania takich przedmiotów lub wylewania się płynów,

podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 ze złośliwości lub swawoli,

podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 76. Kto rzuca kamieniami lub innymi przedmiotami w pojazd mechaniczny będący w ruchu,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 77. Kto nie zachowuje zwykłych lub nakazanych środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia,

podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.

Art. 78. Kto przez drażnienie lub płoszenie doprowadza zwierzę do tego, że staje się niebezpieczne,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

Art. 79. § 1. Kto wbrew swemu obowiązkowi zaniecha oświetlenia miejsc dostępnych dla publiczności,

podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.

§ 2. Kto ze złośliwości lub swawoli oświetlenie takie gasi,

podlega karze grzywny do 500 złotych.

Art. 80. § 1. Kto:

1)[12] przejeżdża pojazdem lub konno albo przepędza zwierzę gospodarskie przez wał przeciwpowodziowy w miejscu do tego nieprzeznaczonym lub przejeżdża pojazdem innym niż rower lub konno albo przepędza zwierzę gospodarskie wzdłuż po wale przeciwpowodziowym, na którym nie ma drogi o dostatecznie mocnej nawierzchni,

2) orze lub bronuje ziemię na wale przeciwpowodziowym albo obok wału w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału,

3) rozkopuje wał przeciwpowodziowy, wbija słup lub osadza znak albo zasadza drzewo lub krzew na wale,

4) kopie studnię, sadzawkę, dół lub rów obok wału przeciwpowodziowego w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału,

5) pasie na wale przeciwpowodziowym zwierzę gospodarskie,

6) uszkadza umocnienie na wale przeciwpowodziowym,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto narusza inne niż określone w § 1 ograniczenia w użytkowaniu wałów przeciwpowodziowych, wprowadzone przez właściwy organ administracji państwowej lub samorządowej.

---

[12] W brzmieniu ustalonym przez art. 2 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 659), która weszła w życie z dniem 21 czerwca 2014 r.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 81. Kto niszczy lub uszkadza urządzenia służące do ochrony brzegów wód morskich lub śródlądowych, a w szczególności wszelkie umocnienia lub roślinność ochronną,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

Art. 82. § 1. Kto dokonuje czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji, polegających na:

1) niedozwolonym używaniu otwartego ognia, paleniu tytoniu i stosowaniu innych czynników mogących zainicjować zapłon materiałów palnych,
2) wykonywaniu prac niebezpiecznych pod względem pożarowym bez ich wymaganego zabezpieczenia,
3) używaniu instalacji, urządzeń i narzędzi niepoddanych wymaganej kontroli lub niesprawnych technicznie albo użytkowaniu ich w sposób niezgodny z przeznaczeniem lub warunkami określonymi przez producenta, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzeniania ognia,
4) napełnianiu gazem płynnym butli na stacjach paliw, stacjach gazu płynnego i w innych obiektach nieprzeznaczonych do tego celu,
5) nieprzestrzeganiu zasad bezpieczeństwa przy używaniu lub przechowywaniu materiałów niebezpiecznych pożarowo, w tym gazu płynnego w butlach,
6) garażowaniu pojazdu silnikowego w obiektach i pomieszczeniach nieprzeznaczonych do tego celu z nieopróżnionym zbiornikiem paliwa i nieodłączonym na stałe zasilaniem akumulatorowym,
7) składowaniu materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczaniu przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości,
8) składowaniu materiałów palnych na nieużytkowych poddaszach lub na drogach komunikacji ogólnej w piwnicach,
9) składowaniu materiałów palnych pod ścianami obiektu bądź przy granicy działki, w sposób naruszający zasady bezpieczeństwa pożarowego,

10) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do urządzeń przeciwpożarowych, gaśnic, urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu, wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego, kurków głównej instalacji gazowej, a także wyjść ewakuacyjnych oraz okien dla ekip ratowniczych,
11) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do źródeł wody do celów przeciwpożarowych,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 2. Kto, będąc obowiązany na podstawie przepisów o ochronie przeciwpożarowej do zapewnienia warunków ochrony przeciwpożarowej obiektu lub terenu, nie dopełnia obowiązków polegających na:

1) zapewnieniu osobom przebywającym w obiekcie lub na terenie odpowiednich warunków ewakuacji,
2) wyposażaniu obiektu lub terenu w urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice,
3) utrzymywaniu urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w stanie pełnej sprawności technicznej i funkcjonalnej,
4) umieszczeniu w widocznych miejscach instrukcji postępowania na wypadek pożaru wraz z wykazem telefonów alarmowych oraz wymaganych informacji,
5) oznakowaniu obiektu odpowiednimi znakami bezpieczeństwa,
6) utrzymywaniu dróg pożarowych w stanie umożliwiającym wykorzystanie tych dróg przez pojazdy jednostek ochrony przeciwpożarowej,
7) zapewnieniu usuwania zanieczyszczeń z przewodów dymowych i spalinowych,
8) zachowaniu pasa ochronnego o szerokości minimum 2 m i nawierzchni z materiałów niepalnych lub gruntowej oczyszczonej, wokół placów składowych, składowisk przy obiektach oraz przy obiektach tymczasowych o konstrukcji palnej,
9) przestrzeganiu zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego podczas zbioru, transportu lub składowania palnych płodów rolnych,
10) zapobieganiu powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów w lesie poprzez wykonywanie wymaganych zabiegów ochronnych,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 3. Kto na terenie lasu, na terenach śródleśnych, na obszarze łąk, torfowisk i wrzosowisk, jak również w odległości do 100 m od nich roznieca ogień poza miejscami wyznaczonymi do tego celu albo pali tytoń, z wyjątkiem miejsc na drogach utwardzonych i miejsc wyznaczonych do pobytu ludzi,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 4. Kto wypala trawy, słomę lub pozostałości roślinne na polach w odległości mniejszej niż 100 m od zabudowań, lasów, zboża na pniu i miejsc ustawienia stert lub stogów bądź w sposób powodujący zakłócenia w ruchu drogowym, a także bez zapewnienia stałego nadzoru miejsca wypalania,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 5. Kto w inny sposób nieostrożnie obchodzi się z ogniem,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 6. Kto zostawia małoletniego do lat 7 w okolicznościach, w których istnieje prawdopodobieństwo wzniecenia przez niego pożaru,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 82a. § 1. Kto w razie powstania pożaru nie dopełnia obowiązku określonego w przepisach o ochronie przeciwpożarowej oraz Państwowej Straży Pożarnej w postaci:

1) niezwłocznego zawiadomienia osób znajdujących się w strefie zagrożenia oraz: centrum powiadamiania ratunkowego lub jednostki ochrony przeciwpożarowej albo Policji bądź wójta albo sołtysa,
2) podporządkowania się zarządzeniu kierującego działaniem ratowniczym,
3) udzielenia niezbędnej pomocy kierującemu działaniem ratowniczym, na jego żądanie,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto utrudnia prowadzenie działań ratowniczych, a w szczególności utrudnia dojazd do obiektów zagrożonych jednostkom ochrony przeciwpożarowej, prowadzącym działania ratownicze.

§ 3. Kto uniemożliwia lub utrudnia przeprowadzenie czynności kontrolno-rozpoznawczych z zakresu ochrony przeciwpożarowej przez uprawnionego strażaka Państwowej Straży Pożarnej,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 83. § 1. Kto nieostrożnie obchodzi się z materiałami wybuchowymi, łatwo zapalnymi lub substancjami promieniotwórczymi albo wykracza przeciwko przepisom o wyrobie, sprzedaży, przechowywaniu, używaniu lub przewożeniu takich materiałów,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia można orzec przepadek przedmiotów stanowiących przedmiot wykroczenia.

Rozdział XI

Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji

Art. 84. Kto wbrew obowiązkowi nie oznacza w sposób odpowiadający wymaganiom i łatwo dostrzegalny, zarówno w dzień, jak i w porze nocnej, jakiejkolwiek przeszkody w ruchu drogowym, urządzenia lub przedmiotu znajdujących się na drodze lub też miejsca prowadzonych robót, jeżeli to może zagrozić bezpieczeństwu ruchu albo utrudnić ruch na drodze,

podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 85. § 1. Kto samowolnie ustawia, niszczy, uszkadza, usuwa, włącza lub wyłącza znak, sygnał, urządzenie ostrzegawcze lub zabezpieczające albo zmienia ich położenie, zasłania je lub czyni niewidocznymi,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto samowolnie niszczy, uszkadza, usuwa lub ustawia znak turystyczny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 lub 2 można orzec obowiązek zapłaty równowartości zniszczonego lub uszkodzonego przedmiotu albo obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 85a. § 1. Kto narusza przepisy dotyczące sposobu znakowania dróg wewnętrznych, podlega karze grzywny.

§ 2. Tej samej karze za czyn określony w § 1 podlega ten, kto zlecił wadliwe dokonanie tej czynności.

Art. 86. § 1. Kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, nie zachowując należytej ostrożności, powoduje zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym,

podlega karze grzywny.

§ 2. Kto dopuszcza się wykroczenia określonego w § 1, znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 przez osobę prowadzącą pojazd można orzec zakaz prowadzenia pojazdów.

Art. 87. § 1. Kto, znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym,

podlega karze aresztu albo grzywny nie niższej niż 50 złotych.

§ 1a.[13)] Tej samej karze podlega, kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu inny pojazd niż określony w § 1.

§ 2. Kto, znajdując się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu inny pojazd niż określony w § 1,

podlega karze aresztu do 14 dni albo karze grzywny.

§ 3.[14)] W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 orzeka się zakaz prowadzenia pojazdów.

§ 4.[15)] W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1a lub 2 można orzec zakaz prowadzenia pojazdów innych niż określone w § 1.

Art. 88. Kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu prowadzi pojazd bez wymaganych przepisami świateł lub pozostawia pojazd bez wymaganego przepisami oświetlenia,

podlega karze grzywny.

---

13) Dodany przez art. 2 pkt 3 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 9 listopada 2013 r.

14) W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 3 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 9 listopada 2013 r.

15) Dodany przez art. 2 pkt 3 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 9 listopada 2013 r.

Art. 89. Kto, mając obowiązek opieki lub nadzoru nad małoletnim do lat 7, dopuszcza do przebywania małoletniego na drodze publicznej lub na torach pojazdu szynowego,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 90. Kto tamuje lub utrudnia ruch na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 91. Kto zanieczyszcza drogę publiczną lub na tej drodze pozostawia pojazd lub inny przedmiot albo zwierzę w okolicznościach, w których może to spowodować niebezpieczeństwo lub stanowić utrudnienie w ruchu drogowym,

podlega karze grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

Art. 92. § 1. Kto nie stosuje się do znaku lub sygnału drogowego albo do sygnału lub polecenia osoby uprawnionej do kierowania ruchem lub do kontroli ruchu drogowego,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. Kto w celu uniknięcia kontroli nie stosuje się do sygnału osoby uprawnionej do kontroli ruchu drogowego, nakazującego zatrzymanie pojazdu,

podlega karze aresztu albo grzywny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 2 można orzec zakaz prowadzenia pojazdów.

Art. 92a. Kto, prowadząc pojazd, nie stosuje się do ograniczenia prędkości określonego ustawą lub znakiem drogowym, podlega karze grzywny.

Art. 93. § 1. Prowadzący pojazd, który, uczestnicząc w wypadku drogowym, nie udziela niezwłocznej pomocy ofierze wypadku,

podlega karze aresztu albo grzywny.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia o którym mowa w § 1 orzeka się zakaz prowadzenia pojazdów.

Art. 94. § 1. Kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu prowadzi pojazd, nie mając do tego uprawnienia, podlega karze grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu pojazd pomimo braku dopuszczenia pojazdu do ruchu.

§ 3.[16)] W razie popełnienia wykroczenia, o którym mowa w § 1, można orzec zakaz prowadzenia pojazdów.

Art. 95. Kto prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu pojazd, nie mając przy sobie wymaganych dokumentów,

podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.

Art. 95a. Kto posługuje się dowodem rejestracyjnym zawierającym dane o spełnieniu przez pojazd wymagań technicznych określonych w przepisach ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054, z późn. zm.[17)]) niezgodne ze stanem faktycznym, podlega karze grzywny do 500 zł.

Art. 96. § 1. Właściciel, posiadacz, użytkownik lub prowadzący pojazd, który na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu dopuszcza:

1) do prowadzenia pojazdu osobę niemającą sprawności fizycznej lub psychicznej w stopniu umożliwiającym należyte prowadzenie pojazdu,
2) do prowadzenia pojazdu osobę niemającą wymaganych uprawnień,
3) do prowadzenia pojazdu osobę znajdującą się w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka,
4) pojazd do jazdy pomimo braku wymaganych dokumentów stwierdzających dopuszczenie pojazdu do ruchu,
5) pojazd do jazdy, pomimo że pojazd nie jest należycie zaopatrzony w wymagane urządzenia i przyrządy albo pomimo że nie nadają się one do spełnienia swego przeznaczenia,
6) do korzystania z pojazdu samochodowego w sposób niezgodny z jego przeznaczeniem,

podlega karze grzywny.

---

16) Dodany przez art. 2 ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 541), która weszła w życie z dniem 18 maja 2015 r.

17) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1342, 1448, 1529 i 1530, z 2013 r. poz. 35, 1027 i 1608, z 2014 r. poz. 312, 1171 i 1662 oraz z 2015 r. poz. 211, 605 i 978.

§ 2. Tej samej karze za czyny określone w § 1 pkt 1, 3–6 oraz za nieumyślne dopuszczenie do prowadzenia pojazdu na drodze publicznej przez osobę niemającą wymaganych uprawnień podlega dyspozytor pojazdu lub osoba, do której obowiązków należą jego czynności, a jeżeli takiej osoby nie wyznaczono – kierownik jednostki dysponującej pojazdem.

§ 3. Tej samej karze podlega, kto wbrew obowiązkowi nie wskaże na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie.

Art. 96a. § 1. Kto, nie będąc do tego uprawnionym, posiada w pojeździe urządzenia stanowiące obowiązkowe wyposażenie pojazdu uprzywilejowanego w ruchu, wysyłające sygnały świetlne w postaci niebieskich lub czerwonych świateł błyskowych albo sygnał dźwiękowy o zmiennym tonie, a także elementy oznakowania w postaci napisów,

podlega karze grzywny.

§ 2. Kto, nie będąc do tego uprawnionym, używa w pojeździe sygnałów świetlnych w postaci niebieskich lub czerwonych świateł błyskowych albo sygnału dźwiękowego o zmiennym tonie,

podlega karze aresztu do 14 dni albo grzywny.

§ 3. Urządzenia lub elementy oznakowania, o których mowa w § 1 i 2, podlegają przepadkowi, choćby nie stanowiły własności sprawcy.

Art. 96b.[18)] Kto, nie będąc do tego uprawnionym, posługuje się kartą parkingową, o której mowa w art. 8 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137, z późn. zm.[19)]),

podlega karze grzywny do 2000 złotych.

Art. 97.[20)] Uczestnik ruchu lub inna osoba znajdująca się na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, a także właściciel lub posiadacz pojazdu,

---

[18)] Dodany przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 października 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1446), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2014 r.; wszedł w życie z dniem 20 grudnia 2013 r.

[19)] Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1448, z 2013 r. poz. 700, 991, 1446 i 1611, z 2014 r. poz. 312, 486, 529, 768, 822 i 970 oraz z 2015 r. poz. 211, 541, 591, 933, 1038 i 1045.

[20)] W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 18; wszedł w życie z dniem 20 grudnia 2013 r.

który wykracza przeciwko innym przepisom ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym lub przepisom wydanym na jej podstawie,

podlega karze grzywny do 3000 złotych albo karze nagany.

Art. 98. Kto, prowadząc pojazd poza drogą publiczną, strefą zamieszkania lub strefą ruchu, nie zachowuje należytej ostrożności, czym zagraża bezpieczeństwu innej osoby,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 99. § 1. Kto:

1) (uchylony)
2) niszczy lub uszkadza drogę publiczną lub drogę w strefie zamieszkania, przynależności lub urządzenia drogowe,
3) usuwa lub niszczy zasłony odśnieżne,
4) (uchylony)

podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto przy zadrzewianiu lub zakrzewianiu albo przy prowadzeniu robót ziemnych nie zachowuje przepisowej odległości od linii kolejowych.

Art. 100. Kto:

1) zaorywa lub w inny sposób zwęża pas drogowy lub pas przydrożny,
2) włóczy po drodze publicznej lub porzuca na niej przedmioty albo używa pojazdów niszczących nawierzchnię drogi,
3) uszkadza rowy, skarpy nasypów lub wykopów albo samowolnie rozkopuje drogę publiczną,
4) wypasa zwierzę gospodarskie w pasie drogowym,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

Art. 101. Kto uchyla się od obowiązku oczyszczania i usuwania z odcinków dróg publicznych o twardej nawierzchni, przechodzących przez obszary o zabudowie ciągłej lub skupionej poza miastami i osiedlami, błota, kurzu, śniegu lub lodu,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

Art. 102. Kto uchyla się od obowiązku utrzymania w należytym stanie zjazdów z dróg publicznych do przyległych nieruchomości,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

Art. 103. Kto bez ważnej przyczyny uchyla się od nałożonego obowiązku świadczeń osobistych lub rzeczowych, mających na celu zwalczanie zagrożenia przerwania komunikacji na skutek zasp śnieżnych, powodzi lub usuwisk, albo wykonuje te świadczenia nienależycie,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 103a. (uchylony)

Rozdział XII

Wykroczenia przeciwko osobie

Art. 104. Kto skłania do żebrania małoletniego lub osobę bezradną albo pozostającą w stosunku zależności od niego lub oddaną pod jego opiekę,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 105. § 1. Kto przez rażące naruszenie obowiązków wynikających z władzy rodzicielskiej dopuszcza do popełnienia przez nieletniego czynu zabronionego przez ustawę jako przestępstwo, w tym i przestępstwo skarbowe, wykroczenie lub wykroczenie skarbowe i wskazującego na demoralizację nieletniego,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 popełnia osoba, pod której nadzór odpowiedzialny oddano nieletniego,

podlega karze ograniczenia wolności, grzywny albo karze nagany.

§ 3. W wypadkach określonych w § 1 i 2, jeżeli nieletni czynem swym wyrządził szkodę, można orzec nawiązkę do wysokości 1000 złotych.

Art. 106. Kto, mając obowiązek opieki lub nadzoru nad małoletnim do lat 7 albo nad inną osobą niezdolną rozpoznać lub obronić się przed niebezpieczeństwem, dopuszcza do jej przebywania w okolicznościach niebezpiecznych dla zdrowia człowieka,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 107. Kto w celu dokuczenia innej osobie złośliwie wprowadza ją w błąd lub w inny sposób złośliwie niepokoi,

podlega karze ograniczenia wolności, grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

Art. 108. Kto szczuje psem człowieka,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

Rozdział XIII

Wykroczenia przeciwko zdrowiu

Art. 109. § 1. Kto:

1) zanieczyszcza wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, lub
2) dostarcza wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi, nie spełniając wymagań określonych w przepisach o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, lub
3) nie będąc do tego uprawnionym, dostarcza wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w myśl przepisów o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. Kto zanieczyszcza wodę służącą do pojenia zwierząt, znajdującą się poza urządzeniami przeznaczonymi do zaopatrywania ludności w wodę,

podlega karze grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

§ 3. Tej samej karze podlega, kto umyślnie zanieczyszcza wodę w pływalni, kąpielisku lub w innym obiekcie o podobnym przeznaczeniu lub dostarcza do tych obiektów wodę niespełniającą wymagań określonych w przepisach o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Art. 110. Kto zatrudnia przy pracy, przy wykonywaniu której istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby, osobę, która ze względu na stan zdrowia potwierdzony aktualnymi badaniami dla celów sanitarno-epidemiologicznych, w rozumieniu przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, nie może być zatrudniona przy tego rodzaju pracy lub której stan zdrowia utrudnia utrzymanie higieny osobistej,

podlega karze grzywny.

Art. 111. § 1. Kto nie dopełnia obowiązku zapewnienia należytego stanu sanitarnego, zwłaszcza w zakresie utrzymania czystości oraz używania przez pracowników wymaganego ubioru:

1) w zakładzie produkującym lub wprowadzającym do obrotu środki spożywcze,
2) w miejscu uzyskiwania mleka,

podlega karze grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto nie zachowuje należytej czystości w produkcji lub w obrocie środkami spożywczymi.

Art. 112. (uchylony)

Art. 113. Kto nie zachowuje należytej czystości przy świadczeniu usług w zakładach żywienia zbiorowego, w kąpieliskach, zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, pralniczych lub noclegowych albo kto dopuszcza do takich czynności osobę dotkniętą chorobą zakaźną,

podlega karze grzywny.

Art. 114. Kto odmawia udzielenia organowi służby zdrowia wyjaśnień mogących mieć znaczenie dla wykrycia gruźlicy, choroby wenerycznej lub innej choroby zakaźnej lub źródła zakażenia albo dla zapobiegania szerzeniu się takich chorób,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 115. § 1. Kto, pomimo zastosowania środków egzekucji administracyjnej, nie poddaje się obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko gruźlicy lub innej chorobie zakaźnej albo obowiązkowemu badaniu stanu zdrowia, mającemu na celu wykrycie lub leczenie gruźlicy, choroby wenerycznej lub innej choroby zakaźnej,

podlega karze grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto, sprawując pieczę nad osobą małoletnią lub bezradną, pomimo zastosowania środków egzekucji administracyjnej, nie poddaje jej określonemu w § 1 szczepieniu ochronnemu lub badaniu.

Art. 116. § 1. Kto, wiedząc o tym, że:

1) jest chory na gruźlicę, chorobę weneryczną lub inną chorobę zakaźną albo podejrzany o tę chorobę,
2) styka się z chorym na chorobę określoną w punkcie 1 lub z podejrzanym o to, że jest chory na gruźlicę lub inną chorobę zakaźną,
3) jest nosicielem zarazków choroby określonej w punkcie 1 lub podejrzanym o nosicielstwo,

nie przestrzega nakazów lub zakazów zawartych w przepisach o zapobieganiu tym chorobom lub o ich zwalczaniu albo nie przestrzega wskazań lub zarządzeń leczniczych wydanych na podstawie tych przepisów przez organy służby zdrowia,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto, sprawując pieczę nad osobą małoletnią lub bezradną, nie dopełnia obowiązku spowodowania, aby osoba ta zastosowała się do określonych w § 1 nakazów, zakazów, wskazań lub zarządzeń leczniczych.

Art. 117. § 1. Kto, mając obowiązek utrzymania czystości i porządku w obrębie nieruchomości, nie wykonuje swoich obowiązków lub nie stosuje się do wskazań i nakazów wydanych przez właściwe organy w celu zabezpieczenia należytego stanu sanitarnego i zwalczania chorób zakaźnych,

podlega karze grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

§ 2. Tej samej karze podlega przewoźnik obowiązany do zapewnienia podróżnym odpowiednich warunków higieny, który nie utrzymuje środka transportu we właściwym stanie sanitarnym.

Art. 118. § 1. Kto:

1) dokonuje uboju zwierzęcia bez wymaganego zezwolenia lub niezgodnie z warunkami określonymi w tym zezwoleniu,
2) usuwa części zwierzęcia przed wykonaniem wymaganego badania po uboju,
3) nie poddaje mięsa badaniu, jeżeli takie badanie jest wymagane

– podlega karze grzywny.

§ 2. Kto wprowadza do obrotu mięso:

1) bez wymaganego oznakowania i świadectwa,
2) warunkowo zdatne do spożycia lub niezdatne do spożycia, wbrew określonemu sposobowi jego wykorzystania

– podlega karze aresztu albo grzywny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 i 2, można orzec przepadek mięsa, chociażby nie stanowiło własności sprawcy wykroczenia.

Rozdział XIV

Wykroczenia przeciwko mieniu

Art. 119. § 1.[21)] Kto kradnie lub przywłaszcza sobie cudzą rzecz ruchomą, jeżeli jej wartość nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia,

---

[21)] W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 9 listopada 2013 r.

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 dopuścił się go na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 4. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1, można orzec obowiązek zapłaty równowartości ukradzionego lub przywłaszczonego mienia, jeżeli szkoda nie została naprawiona.

Art. 120. § 1.[22)] Kto w celu przywłaszczenia dopuszcza się wyrębu drzewa w lesie albo kradnie lub przywłaszcza sobie z lasu drzewo wyrąbane lub powalone, jeżeli wartość drzewa nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Usiłowanie oraz podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 orzeka się nawiązkę w wysokości podwójnej wartości wyrąbanego, ukradzionego lub przywłaszczonego drzewa, a ponadto, jeżeli ukradzione lub przywłaszczone drzewo nie zostało odebrane, orzeka się obowiązek zapłaty jego równowartości.

Art. 121. § 1. Kto, pomimo nieuiszczenia dwukrotnie nałożonej na niego kary pieniężnej określonej w taryfie, po raz trzeci w ciągu roku bez zamiaru uiszczenia należności wyłudza przejazd koleją lub innym środkiem lokomocji,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto bez zamiaru uiszczenia należności wyłudza pożywienie lub napój w zakładzie żywienia zbiorowego, przejazd środkiem lokomocji należącym do przedsiębiorstwa niedysponującego karami pieniężnymi określonymi w taryfie, wstęp na imprezę artystyczną, rozrywkową lub sportową, działanie automatu lub inne podobne świadczenie, o którym wie, że jest płatne.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 2 można orzec obowiązek zapłaty równowartości wyłudzonego mienia.

Art. 122. § 1.[23)] Kto nabywa mienie, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży lub z przywłaszczenia, lub pomaga do jego zbycia albo w celu osiągnięcia

---

[22)] W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 5 ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 9 listopada 2013 r.

[23)] W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 6 ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 9 listopada 2013 r.

korzyści majątkowej mienie to przyjmuje lub pomaga do jego ukrycia, jeżeli wartość mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2.[23] Kto nabywa mienie, o którym na podstawie towarzyszących okoliczności powinien i może przypuszczać, że zostało uzyskane za pomocą kradzieży lub przywłaszczenia, lub pomaga do jego zbycia albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej mienie to przyjmuje lub pomaga do jego ukrycia, jeżeli wartość mienia nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 3. Usiłowanie wykroczenia określonego w § 1 oraz podżeganie do niego i pomocnictwo są karalne.

Art. 123. § 1. Kto z nienależącego do niego ogrodu bezprawnie zabiera w nieznacznej ilości owoce, warzywa lub kwiaty,

podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.

§ 2. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia można orzec nawiązkę do wysokości 50 złotych.

Art. 124. § 1.[24] Kto cudzą rzecz umyślnie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, jeżeli szkoda nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 3. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 4. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości wyrządzonej szkody lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 125. Kto w ciągu dwóch tygodni od dnia znalezienia cudzej rzeczy albo przybłąkania się cudzego zwierzęcia nie zawiadomi o tym organu Policji lub innego organu państwowego albo w inny właściwy sposób nie poszukuje posiadacza,

podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

---

[24] W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 7 ustawy, o której mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 9 listopada 2013 r.

Art. 126. § 1. Kto zabiera w celu przywłaszczenia, przywłaszcza sobie albo umyślnie niszczy lub uszkadza cudzą rzecz przedstawiającą wartość niemajątkową,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

Art. 127. § 1. Kto samowolnie używa cudzej rzeczy ruchomej,

podlega karze grzywny albo nagany.

§ 2. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

Art. 128. § 1. Kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej urządza grę hazardową albo użycza do niej środków lub pomieszczenia,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Pieniądze i inne przedmioty służące do gry podlegają przepadkowi, choćby nie stanowiły własności sprawcy.

Art. 129. § 1. Kto:

1) wyrabia, posiada lub nabywa wytrychy, jeżeli nie trudni się zawodem, w którym są one potrzebne,
2) dostarcza wytrychów osobie nietrudniącej się takim zawodem,
3) wyrabia, posiada lub nabywa klucze do cudzego domu, mieszkania lub innego pomieszczenia albo schowania bez zezwolenia osoby uprawnionej lub organu administracji,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wyrabia, posiada lub nabywa narzędzia przeznaczone do dokonywania kradzieży albo kto dostarcza takich narzędzi innym osobom.

§ 3. Wytrychy, klucze lub narzędzia podlegają przepadkowi, choćby nie stanowiły własności sprawcy.

Art. 130. § 1. Przepisów art. 119, 120, 122 i 124 nie stosuje się:

1) (uchylony)
2) jeżeli przedmiotem czynu jest broń, amunicja, materiały lub przyrządy wybuchowe.

§ 2. Przepisu art. 119 nie stosuje się, jeżeli sprawca popełnia kradzież z włamaniem.

§ 3. Przepisów art. 119 i 120 nie stosuje się, jeżeli sprawca używa gwałtu na osobie albo grozi jego natychmiastowym użyciem, aby utrzymać się w posiadaniu zabranego mienia, a gdy chodzi o zabranie innej osobie mienia w celu przywłaszczenia, także wtedy, gdy sprawca doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności.

§ 4. (uchylony)

Art. 131. Przepisy art. 119, 122 i 124 stosuje się również w razie popełnienia wykroczenia za granicą.

Rozdział XV

Wykroczenia przeciwko interesom konsumentów

Art. 132. (uchylony)

Art. 133. § 1. Kto nabywa w celu odprzedaży z zyskiem bilety wstępu na imprezy artystyczne, rozrywkowe lub sportowe albo kto bilety takie sprzedaje z zyskiem,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Usiłowanie oraz podżeganie i pomocnictwo są karalne.

Art. 134. § 1. Kto przy sprzedaży towaru lub świadczeniu usług oszukuje nabywcę co do ilości, wagi, miary, gatunku, rodzaju lub ceny, jeżeli nabywca poniósł lub mógł ponieść szkodę nieprzekraczającą 100 złotych,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto przy nabyciu produktów rolnych lub hodowlanych oszukuje dostawcę co do ilości, wagi, miary, gatunku lub ceny, jeżeli dostawca poniósł lub mógł ponieść szkodę nieprzekraczającą 100 złotych.

§ 3. Usiłowanie wykroczenia określonego w § 1 lub 2 oraz podżeganie i pomocnictwo są karalne.

Art. 135. Kto, zajmując się sprzedażą towarów w przedsiębiorstwie handlu detalicznego lub w przedsiębiorstwie gastronomicznym, ukrywa przed nabywcą towar przeznaczony do sprzedaży lub umyślnie bez uzasadnionej przyczyny odmawia sprzedaży takiego towaru,

podlega karze grzywny.

Art. 136. § 1. Kto z towarów przeznaczonych do sprzedaży umyślnie usuwa utrwalone na nich oznaczenie określające ich cenę, termin przydatności do spożycia lub datę produkcji, jakość lub ilość nominalną, gatunek lub pochodzenie,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Kto przeznacza do sprzedaży towary z usuniętym trwałym oznaczeniem ich ceny, terminu przydatności do spożycia lub daty produkcji, jakości, gatunku lub pochodzenia albo towary niewłaściwie oznaczone,

podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny do 1500 złotych.

§ 3. Usiłowanie wykroczenia określonego w § 1 oraz podżeganie do niego i pomocnictwo są karalne.

Art. 137. § 1. (uchylony)[25)]

§ 2. Kierownik punktu sprzedaży detalicznej lub zakładu gastronomicznego, który nie ma faktur albo innych dowodów dostawy lub przyjęcia na towary przechowywane w punkcie sprzedaży detalicznej lub zakładzie gastronomicznym,

podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 138. Kto, zajmując się zawodowo świadczeniem usług, żąda i pobiera za świadczenie zapłatę wyższą od obowiązującej albo umyślnie bez uzasadnionej przyczyny odmawia świadczenia, do którego jest obowiązany,

podlega karze grzywny.

Art. 138a. (uchylony)[26)]

Art. 138b. § 1. Kto, będąc zobowiązany na mocy orzeczenia sądu do zaniechania wykorzystywania lub do odwołania zalecenia stosowania ogólnych warunków umów albo wzoru umowy, nie stosuje się do tego obowiązku, zawierając w umowie niedozwolone postanowienia umowne, podlega karze grzywny.

§ 2. Jeżeli orzeczenie sądu, o którym mowa w § 1, dotyczy przedsiębiorcy niebędącego osobą fizyczną, odpowiedzialność przewidzianą w § 1 ponosi osoba kierująca przedsiębiorstwem lub osoba upoważniona do zawierania umów z konsumentami.

---

25) Przez art. 9 ustawy z dnia 9 maja 2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz. U. poz. 915), która weszła w życie z dniem 25 lipca 2014 r.

26) Przez art. 45 pkt 1 ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. poz. 827), która weszła w życie z dniem 25 grudnia 2014 r.

Art. 138c. § 1. Kto w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa zawiera z konsumentem umowę o kredyt konsumencki z rażącym naruszeniem wymagań dotyczących informacji przekazywanych konsumentowi przed zawarciem umowy lub treści umowy albo z pominięciem obowiązku doręczenia jej dokumentu,

podlega karze grzywny.

§ 1a.[27)] Tej samej karze podlega, kto zawierając z konsumentem umowę o kredyt konsumencki nie dopełnia obowiązku oceny zdolności kredytowej.

§ 2. Kto w reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego zawierających dane dotyczące kosztu kredytu konsumenckiego, nie podaje:

1) stopy oprocentowania kredytu wraz z wyodrębnieniem opłat uwzględnianych w całkowitym koszcie kredytu,
2) całkowitej kwoty kredytu,
3) rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania,

podlega karze grzywny.

§ 3. Kto przyjmuje od konsumenta weksel lub czek niezawierający klauzuli „nie na zlecenie” w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki, podlega karze grzywny.

§ 4. Jeżeli przedsiębiorcą jest podmiot niebędący osobą fizyczną, odpowiedzialność przewidzianą w przepisach § 1–3 ponosi osoba kierująca przedsiębiorstwem lub osoba upoważniona do zawierania umów z konsumentami.

Art. 138d.[28)] § 1. Kto, podejmując zadania przewodnika górskiego na określonym obszarze górskim wprowadza w błąd co do posiadanych uprawnień, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega organizator turystyki, który wprowadza klientów w błąd co do uprawnień osób, którym powierza wykonywanie zadań przewodnika górskiego.

Art. 139. (uchylony)

Art. 139a. § 1. Kto w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa:

---

27) W brzmieniu ustalonym przez art. 2 ustawy z dnia 23 października 2013 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1567), która weszła w życie z dniem 17 stycznia 2014 r.

28) W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 5; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2014 r.

1) zawiera z konsumentem umowę timeshare, umowę o długoterminowy produkt wakacyjny, umowę pośrednictwa w odsprzedaży timeshare lub długoterminowego produktu wakacyjnego, lub umowę o uczestnictwo w systemie wymiany, bez zachowania właściwych wymogów, dotyczących jej treści lub formy,
2) żąda od konsumenta, z którym zawarł umowę timeshare, umowę o długoterminowy produkt wakacyjny lub umowę o uczestnictwo w systemie wymiany, świadczenia przed upływem określonego w ustawie terminu do odstąpienia od umowy, lub świadczenie takie przed upływem tego terminu od konsumenta przyjmuje,
3) żąda od konsumenta, z którym zawarł umowę pośrednictwa w odsprzedaży timeshare lub długoterminowego produktu wakacyjnego, świadczenia przed rozwiązaniem umowy lub przed doprowadzeniem do nabycia lub zbycia przez konsumenta praw z umowy timeshare lub z umowy o długoterminowy produkt wakacyjny, lub świadczenie takie przed rozwiązaniem umowy lub przed doprowadzeniem do nabycia lub zbycia przez konsumenta praw z umowy timeshare lub z umowy o długoterminowy produkt wakacyjny od konsumenta przyjmuje,
4) żąda od konsumenta, z którym zawarł umowę przedwstępną, zobowiązującą do zawarcia umowy timeshare, umowy o długoterminowy produkt wakacyjny, umowy pośrednictwa w odsprzedaży timeshare lub długoterminowego produktu wakacyjnego, lub umowy o uczestnictwo w systemie wymiany, świadczenia określonego w umowie przedwstępnej przed upływem terminu do odstąpienia od umowy przedwstępnej, lub świadczenie takie przed upływem tego terminu od konsumenta przyjmuje

– podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Kto zawierając umowę timeshare sprzecznie z treścią nabywanego prawa oświadcza, że przedmiotem umowy jest własność

– podlega karze grzywny.

§ 3. Kto w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa, po upływie określonego w ustawie terminu do odstąpienia od umowy timeshare, umowy o długoterminowy produkt wakacyjny, umowy pośrednictwa w odsprzedaży timeshare

lub długoterminowego produktu wakacyjnego lub umowy o uczestnictwo w systemie wymiany, nie przekazuje konsumentowi informacji wymaganych ustawą

– podlega karze grzywny.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega również ten, kto w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa, po upływie określonego w ustawie terminu do odstąpienia od umowy przedwstępnej, zobowiązującej do zawarcia umowy timeshare, umowy o długoterminowy produkt wakacyjny, umowy pośrednictwa w odsprzedaży timeshare lub długoterminowego produktu wakacyjnego, lub umowy o uczestnictwo w systemie wymiany, nie przekazuje konsumentowi informacji wymaganych ustawą.

Art. 139b.[29)] Kto w zakresie działalności swojego przedsiębiorstwa zawierając umowę z konsumentem nie spełnia wymagań dotyczących udzielenia informacji lub wydania dokumentu, przewidzianych w przepisach ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz. U. poz. 827), podlega karze grzywny.

Rozdział XVI

Wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej

Art. 140. Kto publicznie dopuszcza się nieobyczajnego wybryku,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

Art. 141. Kto w miejscu publicznym umieszcza nieprzyzwoite ogłoszenie, napis lub rysunek albo używa słów nieprzyzwoitych,

podlega karze ograniczenia wolności, grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

Art. 142. Kto natarczywie, narzucając się lub w inny naruszający porządek publiczny sposób, proponuje innej osobie dokonanie z nią czynu nierządnego, mając na celu uzyskanie korzyści materialnej,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

[29)] Dodany przez art. 45 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 26.

Rozdział XVII

Wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego

Art. 143. § 1. Kto ze złośliwości lub swawoli utrudnia lub uniemożliwia korzystanie z urządzeń przeznaczonych do użytku publicznego, a w szczególności uszkadza lub usuwa przyrząd alarmowy, instalację oświetleniową, zegar, automat, telefon, oznaczenie nazwy miejscowości, ulicy, placu lub nieruchomości, urządzenie służące do utrzymania czystości lub ławkę,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości wyrządzonej szkody albo obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 144. § 1. Kto na terenach przeznaczonych do użytku publicznego niszczy lub uszkadza roślinność lub też dopuszcza do niszczenia roślinności przez zwierzęta znajdujące się pod jego nadzorem albo na terenach przeznaczonych do użytku publicznego depcze trawnik lub zieleniec w miejscach innych niż wyznaczone dla celów rekreacji przez właściwego zarządcę terenu,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

§ 2. Kto usuwa, niszczy lub uszkadza drzewa lub krzewy stanowiące zadrzewienie przydrożne lub ochronne albo żywopłot przydrożny,

podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 lub 2 można orzec nawiązkę do wysokości 500 złotych.

Art. 145. Kto zanieczyszcza lub zaśmieca miejsca dostępne dla publiczności, a w szczególności drogę, ulicę, plac, ogród, trawnik lub zieleniec,

podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

Rozdział XVIII

Wykroczenia przeciwko obowiązkowi ewidencji

Art. 146. § 1. Kto nie dopełnia w terminie obowiązku zgłoszenia w urzędzie stanu cywilnego faktu urodzenia lub zgonu,

podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.

§ 2. Sprawca nie podlega odpowiedzialności, jeżeli pomimo niedokonania zgłoszenia akt stanu cywilnego został sporządzony we właściwym czasie.

Art. 147. (uchylony)

Art. 147a. § 1. Kto prowadzi zakład opieki zdrowotnej lub zakład leczniczy dla zwierząt bez wymaganego wpisu do rejestru lub ewidencji, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Tej samej karze podlega ten, kto podaje do wiadomości publicznej informacje o zakresie i rodzajach udzielanych świadczeń zdrowotnych lub usług z zakresu medycyny weterynaryjnej mające formę i treść reklamy.

Rozdział XIX

Szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe

Art. 148. § 1. Kto:

1) dokonuje w nienależącym do niego lesie wyrębu gałęzi, korzeni lub krzewów, niszczy je lub uszkadza albo karczuje pniaki,
2) zabiera z nienależącego do niego lasu wyrąbane gałęzie, korzenie lub krzewy albo wykarczowane pniaki,

podlega karze grzywny.

§ 2. Jeżeli czyn godzi w mienie osoby najbliższej, ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia można orzec nawiązkę do wysokości 500 złotych.

Art. 149. Kto nabywa gałęzie, korzenie, krzewy lub pniaki wiedząc o tym, że pochodzą one z wykroczenia określonego w art. 148, lub pomaga do ich zbycia albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przyjmuje je lub pomaga do ich ukrycia,

podlega karze grzywny.

Art. 150. § 1. Kto uszkadza nienależący do niego ogród warzywny, owocowy lub kwiatowy, drzewo owocowe lub krzew owocowy,

podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny do 1500 złotych.

§ 2. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia orzeka się nawiązkę do wysokości 1500 złotych.

Art. 151. § 1. Kto pasie zwierzęta gospodarskie na nienależących do niego gruntach leśnych lub rolnych albo przez takie grunty w miejscach, w których jest to zabronione, przechodzi, przejeżdża lub przegania zwierzęta gospodarskie,

podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli grunt jest zaorany, zasiany lub obsadzony, znajduje się w stanie sztucznego zalesienia, naturalnego odnowienia lub stanowi młodnik leśny do lat 20, sprawca

podlega karze grzywny.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega również ten, kto przejeżdża lub przegania zwierzęta gospodarskie przez wodę zamkniętą i zarybioną.

§ 4. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 5. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1, 2 lub 3 można orzec nawiązkę do wysokości 1500 złotych.

Art. 152. § 1. Kto niszczy lub użytkuje kosodrzewinę znajdującą się na siedliskach naturalnych w górach lub na torfowiskach,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia można orzec nawiązkę do wysokości 500 złotych.

Art. 153. § 1. Kto w nienależącym do niego lesie:

1) wydobywa żywicę lub sok brzozowy, obrywa szyszki, zdziera korę, nacina drzewo lub w inny sposób je uszkadza,
2) zbiera mech lub ściółkę,
3) zbiera gałęzie, korę, wióry, trawę, wrzos, szyszki lub zioła albo zdziera darń,
4) zbiera grzyby lub owoce leśne w miejscach, w których jest to zabronione, albo sposobem niedozwolonym,

podlega karze grzywny do 250 złotych albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli czyn godzi w mienie osoby najbliższej, ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

Art. 154. § 1. Kto na nienależącym do niego gruncie leśnym lub rolnym:

1) wydobywa piasek, margiel, żwir, glinę lub torf,
2) niszczy lub uszkadza urządzenia służące do utrzymania zwierząt lub ptaków,
3) (uchylony)

4) kopie dół lub rów,

podlega karze grzywny do 1000 złotych albo karze nagany.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wyrzuca na nienależący do niego grunt polny kamienie, śmieci, padlinę lub inne nieczystości.

§ 3. Jeżeli czyn godzi w mienie osoby najbliższej, ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

Art. 155. § 1. Kto na gruncie leśnym lub rolnym niszczy lub uszkadza urządzenia melioracyjne,

podlega karze grzywny.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia można orzec obowiązek zapłaty równowartości wyrządzonej szkody lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 156. § 1. Kto na nienależącym do niego gruncie leśnym lub rolnym niszczy zasiewy, sadzonki lub trawę,

podlega karze grzywny do 500 złotych albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli czyn godzi w mienie osoby najbliższej, ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia można orzec nawiązkę do wysokości 500 złotych.

Art. 157. § 1. Kto wbrew żądaniu osoby uprawnionej nie opuszcza lasu, pola, ogrodu, pastwiska, łąki lub grobli,

podlega karze grzywny do 500 złotych lub karze nagany.

§ 2. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

Art. 158. § 1. Właściciel lub posiadacz lasu, który dokonuje wyrębu drzewa w należącym do niego lesie albo w inny sposób pozyskuje z tego lasu drewno niezgodnie z planem urządzenia lasu, uproszczonym planem urządzenia lasu lub decyzją określającą zadania z zakresu gospodarki leśnej albo bez wymaganego pozwolenia,

podlega karze grzywny.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 orzeka się przepadek pozyskanego drewna.

Art. 159. Kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi w zakresie ochrony lasów, nie wykonuje zabiegów zapobiegających, wykrywających i zwalczających nadmiernie pojawiające się i rozprzestrzeniające się organizmy szkodliwe,

podlega karze grzywny.

Art. 160. § 1. Kto, działając bez wymaganego zezwolenia, zmienia las na uprawę rolną,

podlega karze grzywny.

§ 2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 można orzec obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 161. Kto, nie będąc do tego uprawniony albo bez zgody właściciela lub posiadacza lasu, wjeżdża pojazdem silnikowym, zaprzęgowym lub motorowerem do nienależącego do niego lasu w miejscu, w którym jest to niedozwolone, albo pozostawia taki pojazd w lesie w miejscu do tego nieprzeznaczonym,

podlega karze grzywny.

Art. 162. § 1. Kto w lasach zanieczyszcza glebę lub wodę albo wyrzuca do lasu kamienie, śmieci, złom, padlinę lub inne nieczystości, albo w inny sposób zaśmieca las,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

§ 2. Jeżeli czyn sprawcy polega na zakopywaniu, zatapianiu, odprowadzaniu do gruntu w lasach lub w inny sposób składowaniu w lesie odpadów, sprawca

podlega karze aresztu albo grzywny.

§ 3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w § 1 można orzec nawiązkę, a w razie popełnienia wykroczenia określonego w § 2 orzeka się nawiązkę – do wysokości równej kosztom rekultywacji gleby, oczyszczenia wody, wydobycia, wykopania, usunięcia z lasu, a także zniszczenia lub neutralizacji odpadów.

Art. 163. Kto w lesie rozgarnia ściółkę i niszczy grzyby lub grzybnię,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 164. Kto wybiera jaja lub pisklęta, niszczy lęgowiska lub gniazda ptasie albo niszczy legowiska, nory lub mrowiska znajdujące się w lesie albo na nienależącym do niego gruncie rolnym,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 165. Kto w lesie, w sposób złośliwy, płoszy albo ściga, chwyta, rani lub zabija dziko żyjące zwierzę, poza czynnościami związanymi z polowaniem lub ochroną lasów, jeżeli czyn z mocy innego przepisu nie jest zagrożony karą surowszą,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

Art. 166. Kto w lesie puszcza luzem psa, poza czynnościami związanymi z polowaniem,

podlega karze grzywny albo karze nagany.